

'Een informatief spel voor jongeren
over omgaan met geld.'

Dit spel is een initiatief van:

wikifin

Voor jouw vragen over geld

BUDGET AAN-ZET

‘Een informatief spel voor jongeren over omgaan met geld.’

COLOFON

‘BUDGET AAN-ZET’ is een uitgave van

De Aanstokerij vzw

Naamsesteenweg 130

3001 Leuven

Tel. 016 22 25 17

Fax 016 29 50 99

info@aanstokerij.be

www.aanstokerij.be

www.facebook.com/aanstokerij

Met de steun van de Vlaamse Overheid

FSMA/Wikifin

Een autonome openbare instelling

Congresstraat 12-14

1000 Brussel

Tel. 02 220 52 00

info@wikifin.be

www.wikifin.be/nl/wikifin-at-school

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van De Aanstokerij vzw.

Een online versie van het spel is beschikbaar op www.wikifin.be/nl/wikifin-at-school en mag gedownload en afgedrukt worden.

© De Aanstokerij vzw, Leuven, 2019 (2^e herdruk van een uitgave van 2015)

v.u. Jasper Van Thienen, Naamsesteenweg 130, 3001 Leuven

In de spelhandleiding hebben we het over ‘de speler’ en ‘de spelbegeleider’ en gebruiken we enkel mannelijke benamingen. Systematisch bedoelen we daarmee ook de vrouwelijke term.

VOORWOORD

**“Geld maakt niet gelukkig.”
“Het geld regeert de wereld.”
“Geld baart onrust.”**

Wat er ook van aan is, geld is sterk verweven in ons doen en laten van elke dag. Om onaangename verrassingen te vermijden op het einde van de maand, zoals een betaalkaart die aan de kassa wordt geweigerd, is het aangeraden om een maandelijks budget op te maken en zich hieraan te houden.

Je denkt nu: niets ingewikkeld. Het is voldoende om al mijn inkomsten op te tellen en deze dan te verdelen over mijn verschillende uitgavenposten. Ik moet er enkel op toezien dat ik niet meer uitgeef dan ik ontvang. Maar weten hoe je een budget opstelt is één ding, het effectief ook doen en het ook opvolgen is een andere zaak. Dit spel is een budgetoefening en al heel snel zal je merken dat het niet zo vanzelfsprekend is. De lijst met uitgaven is lang en dikwijls onderschat; de inkomsten zijn daarentegen meestal overschat. Aan de hand van dit spel zal je ervaren dat het nuttig is om je geld te tellen en een budgetplan te volgen en krijg je inzicht in een aantal valkuilen die je beter kan vermijden!

Waarom een spel?

De elementen kennis, gedrag en attitude bepalen je financiële geletterdheid. Uit een studie over het geldgedrag die Wikifin in 2015 in België uitvoerde, kwam onder andere naar voor dat er geen hoge correlatie is tussen kennis, gedrag en attitude. Zo zijn bijvoorbeeld de meesten onder ons wel overtuigd dat het opmaken en opvolgen van een budget belangrijk is, maar weinigen onder ons doen dit effectief (slechts 25% van de bevroegden in de studie). Het is dus niet omdat je over de kennis van financiële zaken beschikt, dat je je gedrag en attitude hierop afstemt.

Aan de hand van een spel willen we de spelers in een reële situatie onderdompelen en laten ervaren wat de moeilijkheden zijn bij het beheren van geld. Deze ervaringen brengen de spelers een meer duurzame gedragswijziging bij, want spel heeft meer impact op attitude dan theoretische uiteenzettingen.

SPELOMSCHRIJVING

De spelers kruipen in de huid van iemand die recent is afgestudeerd, zijn eerste job heeft en ook zijn eerste eigen stekje huurt. Per team verdienen ze € 1.650/maand; ze mogen dit bedrag ook uitgeven. De uitdaging is om dit zo realistisch mogelijk te doen. Het wordt spannend wanneer het budget krimpt, er volgt een besparingsrace tegen de klok. Straffe spelers kunnen onder tijdsdruk de juiste prioriteiten stellen.

SPELKENMERKEN

Thema

Budgetteren.

Doel

Leren omgaan met een bepaald budget en prioriteiten stellen bij de uitgaven.

Doelgroep

Jongeren (vanaf 12 jaar) of iets minder jong.

Aantal spelers

5 tot 25 spelers (in max. 5 teams).

1 spelbegeleider.

Duur van het spel

30 tot 50 minuten.

Accommodatie

Een groot lokaal met een aantal tafels of banken.

Materiaal

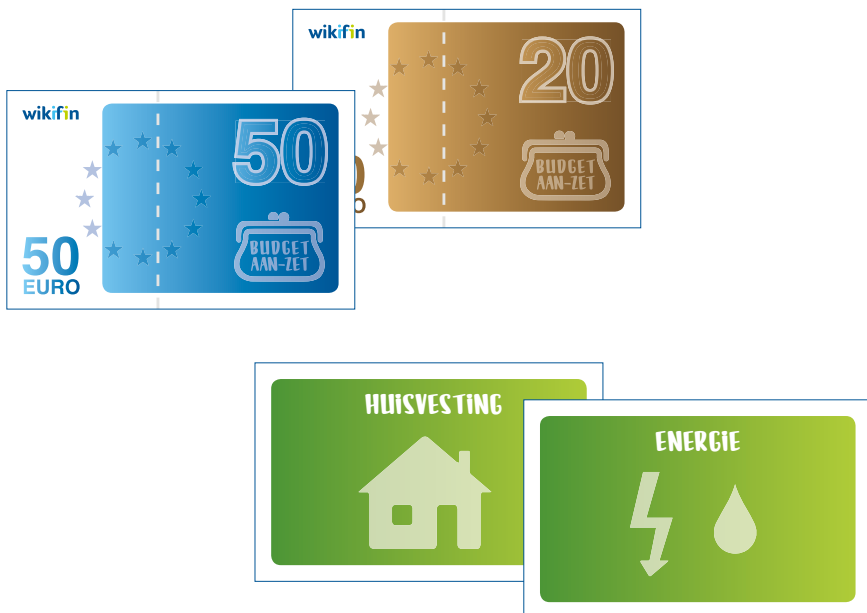
- Timer (zelf voorzien).
- 210 briefjes waarvan 135 van € 50 en 75 van € 20:
  - o 42 gele briefjes: 27 x € 50 en 15 x € 20 (= € 1.650)
  - o 42 blauwe briefjes: 27 x € 50 en 15 x € 20 (= € 1.650)
  - o 42 groene briefjes: 27 x € 50 en 15 x € 20 (= € 1.650)
  - o 42 rode briefjes: 27 x € 50 en 15 x € 20 (= € 1.650)
  - o 42 bruine briefjes: 27 x € 50 en 15 x € 20 (= € 1.650)
- 15 uitgavenkaarten (voeding en drank, huisvesting, café en restaurant, sport; vrije tijd en cultuur, mobiliteit, multimedia, pensioensparen, onvoorziene uitgaven, gezondheid en persoonlijke verzorging, energie, tabak, huisdieren, verzekeringen, afval, kleding en schoenen).

SPELVERLOOP

De spelers vormen teams (1 tot 5) van maximum 5 spelers. De spelbegeleider legt uit dat ieder groepje over een bepaald budget beschikt: € 1.650 (gemiddeld netto startersloon gebaseerd op verschillende onderzoeken, o.a. de salarisenquête 2017 van Vacature). In de 1ste spelronde krijgen alle teams de opdracht om hun totaal budget van € 1.650 zo realistisch mogelijk te verdelen over de diverse uitgavenposten. In de 2de spelronde legt de spelbegeleider uit dat ze hun job hebben verloren en ze het van de ene dag op de andere moeten doen met € 300 minder. Het spel wordt opnieuw gespeeld, maar nu met een budget van slechts € 1.350.

Vorbereiding

- Verdeel de spelers in teams van max. 5 spelers.
- Verdeel de 15 uitgavenkaarten over de verschillende tafels of banken. Let erop dat de uitgavenkaarten voldoende gespreid worden; er moet voldoende plaats zijn tussen de verschillende kaarten.
- Geef elk team een pakket met 42 briefjes (27 van € 50 en 15 van € 20) van een bepaalde kleur.
- Hou een timer bij de hand.

Inleiding

Vertel de spelers dat ze per team in de rol kruipen van een persoon die leeft in een huurappartement, vrijgezel is en geen kinderen heeft. Ze beschikken over een startersloon van € 1.650 (gemiddeld netto startersloon volgens verschillende onderzoeken o.a. de Salarisenquête 2017 van Vacature).

RONDE 1: verdelen van het inkomen over de 15 uitgavenposten (15-20 minuten)

Tijdens de eerste spelronde moeten de verschillende teams hun budget verdelen over de 15 uitgavenposten. Aan elk team om een zo realistisch mogelijk aantal biljetten bij elke uitgavenkaart te leggen.

Niet alle uitgavenposten moeten worden gebruikt. Een team dat bijvoorbeeld roken niet belangrijk vindt, hoeft geen biljetten neer te tellen bij de uitgavenpost 'tabak'. Alle biljetten moeten wel verdeeld zijn na de 1ste spelronde.

Opgelet! Vestig de aandacht op bepaalde posten die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn:

- Een lage huurprijs omdat men kiest om buiten de stad te wonen betekent dat de transportkosten hoger zullen zijn dan deze van iemand die in de stad woont (aankoop wagen, brandstof, verzekering, ...).
- Stoppen met roken is heel goed, zo bespaar je niet enkel op het tabaksbudget, maar ook op de gezondheidszorg.

Kondig na 15-20 minuten het einde van de 1ste ronde aan.

Tussenbespreking

Bespreek kort de bedragen die aan de verschillende uitgavenkaartjes werden toegewezen. Stel hiervoor bijvoorbeeld volgende vragen aan de teams:

- Wat zijn de grootste uitgavenposten?
- Welk team had dit het best ingeschat?
- Is het moeilijk om met dit bedrag rond te komen?
- Zijn er teams die in het echte leven een huisdier hebben en geen geld voorzien voor deze post? Beseffen ze voldoende wat het gevolg hiervan is? Bespreek.
- Idem voor spelers die roken en geen geld voorzien voor tabak: weten ze dat ze dan onmiddellijk moeten stoppen met roken? Hoe moeilijk zou dit zijn?

Geef daarna uitleg over de gangbare bedragen die van toepassing zijn voor de verschillende uitgavenposten:

Uitgavenkaarten	Werkelijke kost	Aantal briefjes van € 50	Aantal briefjes van € 20
Huisvesting	€ 550	11	0
Energie	€ 120	2	1
Verzekeringen	€ 50	1	0
Afval	€ 20	0	1
Voeding en drank	€ 250	5	0
Kleding en schoenen	€ 70	1	1
Mobiliteit	€ 120	2	1
Gezondheid en persoonlijke verzorging	€ 80	0	4
Café en restaurant	€ 70	1	1
Sport , vrije tijd en cultuur	€ 70	1	1
Tabak	0	0	0
Multimedia	€ 100	2	0
Huisdieren	€ 20	0	1
Pensioensparen	€ 50	1	0
Onvoorziene uitgaven	€ 80	0	4
TOTAAL	€ 1.650	27	15

Vestig de aandacht op volgende punten:

- Voeding: € 250 komt overeen met een bedrag van ongeveer 3 maaltijden per dag aan € 2,77 per maaltijd. Wijs erop dat dit bedrag een absoluut minimum is.
- Energie: Energie: deze post bevat water, elektriciteit, gas of mazout voor de verwarming. Deze post kan sterk variëren in functie van de gewoontes die personen erop nahouden: de verwarming permanent op 22 graden zetten is veel duurder dan wanneer deze op 18 graden wordt gezet. Met € 120 kan men een normaal verbruik betalen in een kleine stek.

- Mobiliteit: daarin zit het abonnement voor de bus, trein, metro,.... Met de aankoop en bijhorende kosten van een auto houden we hier geen rekening. Koop je een auto, dan moet je ongeveer € 130 per maand aan dit budget toevoegen uitsluitend voor brandstof, onderhoud, belasting en verzekeringen. In totaal moet je dus rekening houden met € 250 per maand (auto en bijhorende kosten) voor verplaatsingen met de auto. Alles te voet doen is veel goedkoper, maar is dit wel realistisch?
- Huisvesting: om na te kijken of de opgegeven huurprijzen realistisch zijn, raadpleeg de aankondigingen op immowebsites. Huurprijzen kunnen immers sterk variëren in de verschillende regio's.
- Multimedia: voor € 20 kan je al een bundel aankopen met daarin internet en telefonie. Maar natuurlijk moet het tv-toestel en de mobiele telefoon ook nog worden aangekocht. Reken zeker een bedrag van € 80 per maand voor de afschrijvingen van deze toestellen.
- Gezondheid en persoonlijke verzorging: de jaarlijkse bijdrage voor de mutualiteit is meestal € 10 per maand per persoon. Daarbij komt het jaarlijks bezoek aan de tandarts, de eventuele bezoeken aan de huisarts en/of specialisten, de kosten voor medicijnen, ... Ook de aankoop van verzorgingsproducten, een bezoek aan de kapper en de schoonheidsspecialiste vallen onder deze post. De maandelijkse kosten voor een gezond persoon bedragen ongeveer € 80.
- Café en restaurant: "Ik ga nooit op restaurant en een pintje drinken met vrienden zegt me niets." Dat is mogelijk. Maar ga je echt nooit uit met je vrienden?
- Sport, ontspanning en cultuur: daarin zit abonnementsgeld voor sportclubs, inschrijvingsgeld voor hobbyclubs en extra materiaal voor het beoefenen van je hobby. Ook het geld dat wordt gependeed aan vakantie hoort hier thuis net als de toegangstickets voor concerten en festivals.
- Pensioensparen: het bedrag dat werd toegekend aan pensioensparen kan niet worden teruggenomen tenzij er daar belastingen op wordt betaald. (Deze belasting is afhankelijk van de leeftijd waarop dit wordt opgevraagd en kan oplopen tot 33 %.)

Volgende vragen kunnen aan bod komen:

- Was het gemakkelijk om de kosten in te schatten?
- Wat was de grootste verrassing?
- Lijkt het gemakkelijk of moeilijk om op die manier met je geld om te gaan?

RONDE 2: loonsvermindering (10-15 minuten)

Laat de biljetten van de teams bij de uitgavenkaarten liggen. De spelers plaatsen zich per team tussen de tafels of banken. Geef hen deze boodschap mee:

“Jullie hebben net jullie werk verloren. Jullie inkomen daalt tot € 1.350 per maand en jullie moeten dus € 300 besparen. Dit komt overeen met 6 briefjes van € 50 of 15 briefjes van € 20 of een combinatie hiervan”

De spelers doen een besparingsoefening van € 300. Ze moeten dus 6 briefjes van € 50 of 15 briefjes van € 20 of een combinatie hiervan recupereren, wetende dat er op sommige posten niets kan gewijzigd worden:

- Jullie kunnen niet onmiddellijk verhuizen; het bedrag aan huur blijft ongewijzigd.
- De kosten voor verzekeringen, multimedia, gezondheid en persoonlijke verzorging, huisdieren en energie blijven in principe identiek omdat ook deze niet onmiddellijk kunnen aangepast of opgezegd worden.

Kondig na 10 minuten het einde van de 2de ronde aan.

Nabespreking

Overloop met elk team op welke kosten zij bespaarden en in welke volgorde. Gebruik hiervoor volgende vragen:

- Wat zijn volgens jullie belangrijke uitgaven?
- Welke uitgaven laten jullie eerst vallen?
- Indien jullie pas binnen een paar maanden zouden moeten besparen op het budget, welke uitgaven zouden jullie eerst aanpakken?

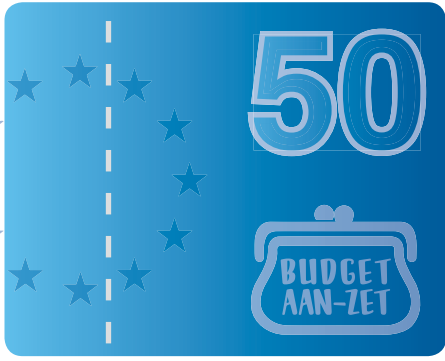
Einde van het spel

In dit spel gaat het niet om wie wint, maar om het inzicht dat de spelers gaandeweg opdoen. Hierdoor is iedereen in feite een winnaar van dit spel. Wijs de spelers alvast de weg naar [Wikifin](#) waar ze behalve veel betrouwbare en onafhankelijke informatie, ook een heel reeks tips, interactieve tools, quizzes,...vinden.

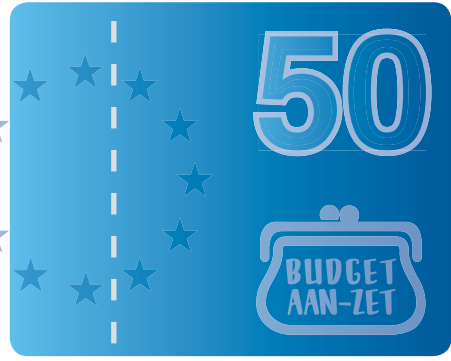
wikifin

50
EURO

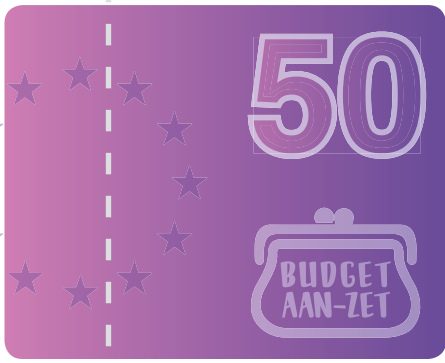
wikifin

50
EURO

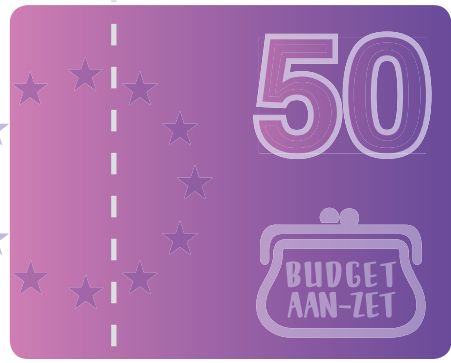
wikifin

50
EURO

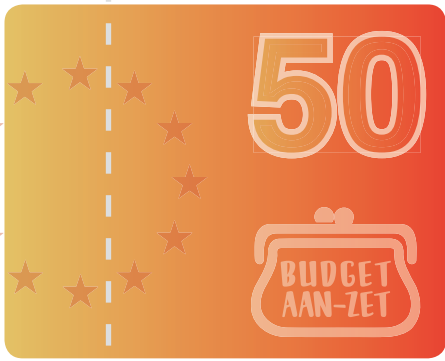
wikifin

50
EURO

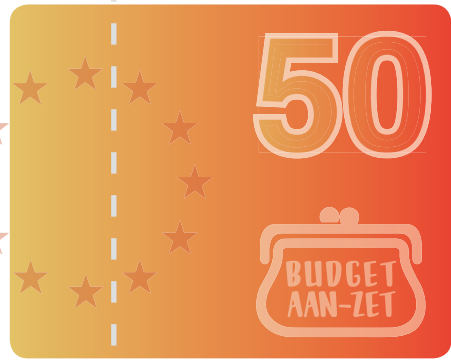
wikifin

50
EURO

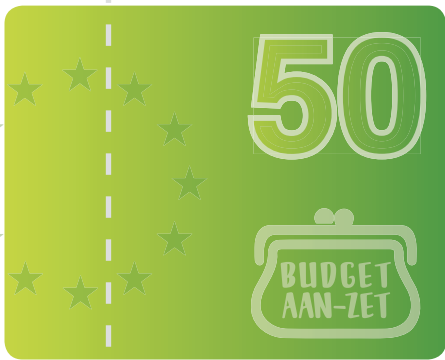
wikifin

50
EURO

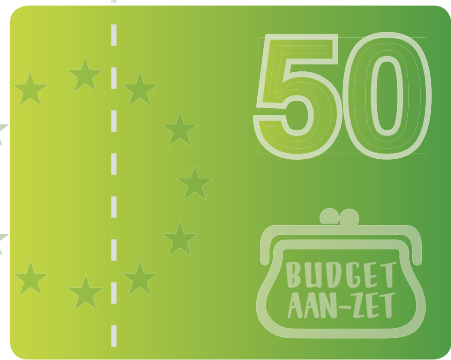
wikifin

50
EURO

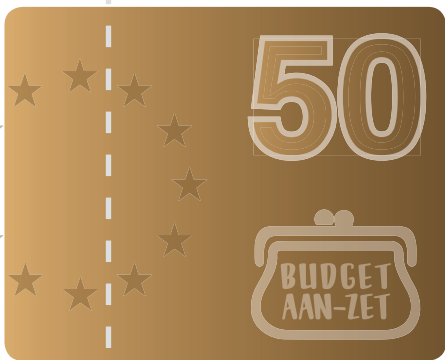
wikifin

50
EURO

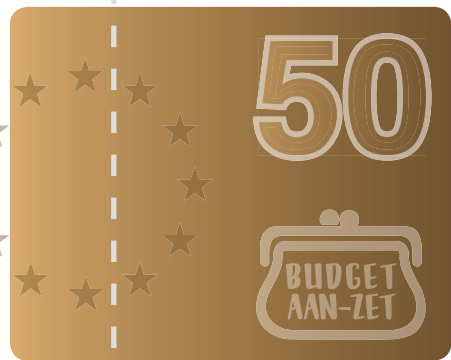
wikifin

50
EURO

wikifin

50
EURO

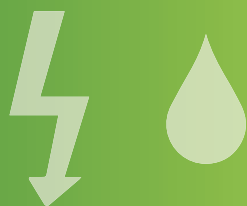
HUISVESTING

KLEDING EN SCHOENEN

ENERGIE

MOBILITEIT

VERZEKERINGEN

GEZONDHEID EN PERSOONLIJKE VERZORGING

AFVAL

CAFÉ EN RESTAURANT

VOEDING EN DRANK

SPORT, VRIJE TIJD EN CULTUUR

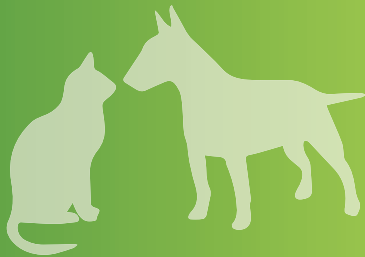
TABAK

MULTIMEDIA

HUISDIEREN

PENSIENSPAREN

ONVOORZIENE UITGAVEN

